

איריס חזקיה-ברד
קידום אנשים ופרויקטים חינוכיים

ימי זיכרון וילדים בגיל הרך הילכו שניהם יחדיו!?

תקציר סדנה להורים לילדים בגיל הרך מטעם עיריית תל אביב יפו-יום שלישי, 10.4.10, ב-20:00
מאת איריס חזקיה ברד-ייעוץ והדרכת הורים וצוותים חינוכיים

בקרב הורים לילדים בגיל הרך (גיל 3 עד 6) העיסוק בימי הזיכרון מעלה, לעיתים קרובות, דילמות לא פשוטות: האם לספר לילדיהם על מהות הימים האלה? ואם כן, מאיזה גיל לספר, מה לספר וכיצד לעשות זאת?

במהלך הסדנה ניתנה להורים הזדמנות לעבד את רגשותיהם ואת זיכרונות הילדות שלהם בנושא וכן הודגשו עקרונות לשיח בנושא טעון זה.

הובהר כי המציאות בארץ איננה מאפשרת להתעלם מהנושא (הוא קיים בכל מקום בסביבה), וכי, בהיעדר תיווך נאות של המבוגר המשמעותי בחיי הילד, הוא עלול להשלים פרטים מדמיונו, אשר עשויים להיות יותר מעוררים אימה מהמציאות עצמה. לפיכך, תפקיד המבוגר בהקשר זה הוא מהותי.

הודגש כי תפקיד ההורה לגבי נושא ימי הזיכרון בגיל הרך אינו ללמד את הילד את המשמעות העמוקה של ימים אלה או את ההקשר ההיסטורי של הנושא, כי אם לתווך לו את המציאות באופן מותאם גיל ולסייע לו לעבד את רגשותיו.

הסדנה סיפקה כלים להצגה מבוקרת של ההקשר של ימי הזיכרון וכן למענה מותאם לילדים בגיל הרך, באמצעות 5 עקרונות לתיווך אחראי של נושא זה:

1. **סינון וצמצום מידע והגבלת הצפייה בתוכן ויזואלי.**
2. **מענה מותאם לגיל ולשלב ההתפתחותי-** החל מהגיל בו ילדים מעלים שאלות או מושגים בנושא, חשוב להסביר בקצרה ולא להימנע מדבר על הנושא או לתת תשובות. כגון: היום יום הזיכרון לשואה ולגבורה, שבו זוכרים דברים עצובים שקרו וגם את האנשים שהיו גיבורים ועזרו לאחרים. מומלץ להדגיש את ההנצחה ולא את המוות (אנחנו זוכרים את אלה שהגנו עלינו ושמרו עלינו), עם זאת, לא לפחד לדבר על מוות אם וכאשר הוא עולה מצד הילדים (* התקיים דיון בסדנה לגבי דרכים מותאמות לתיווך נושא המוות בגיל הרך וניתנו כלים לשיח אחראי בנושא).
3. **מסר אותנטי, מציאותי ומפיח תקווה-** לדוגמה: היו אנשים רעים מאד שעשו מלחמה נגד היהודים. זה היה לפני הרבה שנים, כשלא היתה ליהודים מדינת ישראל ולא היה להם איפה להיות. עכשיו יש לנו את מדינת ישראל וכל היהודים יכולים לחיות בה.
4. **עיבוד רגשי של המבוגר על מנת לאפשר עיבוד רגשי של הילד-** חשוב שהמבוגרים יהיו ערים לרגשות שהם עצמם חווים בהקשר לנושא ויגיסו ביטחון ויישמרו על קור רוח, על מנת לתווך את הדברים באופן רגוע. כדאי גם להיות רגישים לפחדים של הילדים ולא לפחד לדבר על רגשות (גם כשאני הייתי קטן פחדתי לדבר על הדברים האלה, או גם אני עצוב ביום כזה).
5. **חיבור לכוחות-** לשמור על שיגרת הפעילות, שכן היא מחזקת את ביטחונם של הילדים ומדגישה שהעיסוק בימי זיכרון הוא רק חלק מהחיים, ורוב חייו מורכב מסדר יום רגיל ומהנה. להזכיר לילד דברים שהוא אוהב ויודע לעשות. לא לחייב ילדים להקשיב לנושא או לעמוד בצפירה. הם רשאים בהחלט לשמוח, לצחוק, לשחק או לעסוק בענייניהם. להזכיר וליהנות מיום העצמאות שמסמל את הכוח של מדינת ישראל ואת הכוח והשמחה של החיים.

בנוסף, הומלצה בחירה מושכלת של ספרות ילדים איכותית במינון נכון לתיווך נושא השואה בגיל הרך, לדוגמה:

